

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА**

**Кафедра туризму географічного факультету
Кафедра європейських та регіональних студій факультету
міжнародних відносин**

**ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Кафедра туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій
UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI W KRAKOWIE
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Wydziału Geografii i Geologii
AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH WINCENTEGO POLA W
LUBLINIE
WYŻSZA SZKOŁA TURYSTYKI I EKOLOGII W SUCHIEJ
BEZKIDZKIEJ
ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФОНД**

**ГЕОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА І ТУРИЗМ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

Матеріали
XVIII міжнародної наукової конференції

Львів
11-12 жовтня 2024 р.

Львів – 2024

УДК 338.48(4)

Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали XVIII Міжнародної наукової конференції. – Львів, 2024. – 346 с.

Матеріали наукової конференції охоплюють особливості реалізації державної політики в галузі туризму, розробки туристичного продукту, економічного забезпечення туризму, просторового поширення туристичних ресурсів, специфіки підготовки фахівців для туристичної галузі, розвиток спеціалізованих видів туризму, історію туризму.

Авторами збірника є провідні вчені та молоді науковці України, Польщі, Литви, Німеччини, Болгарії.

Редакційна колегія:

Мальська М.П., д-р екон. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка.

Антонюк Н.В., д-р істор. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка.

Stefanek H.: doctor, Prezydent i kanclerz uczelni Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. W. Pola w Lublinie.

Шульц С.Л., д-р екон. наук, професор, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.Долішнього» НАНУ.

Мальський М. З., д. екон. н., професор, декан факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка.

Біланюк В.І., к. геогр. н., доцент, декан географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

канд. геогр. н.: Каднічанський Д.А., Романів П.В., Безручко Л. С., Манько А. М.

канд. екон. н.: Мандюк Н.Л., Грицишин А. Т.

Рекомендовано до друку Вченою Радою географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 9 від 23.09.2024 р.)

Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2024

© Автори статей, 2024

<i>Філь Марія, Штойко Армен</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕНОГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ У СЬОГОДЕННІ В УКРАЇНІ	281
<i>Худо Володимир, Біла Марія</i> МЕТОДИ БОРОТЬБИ З ПРОБЛЕМАМИ В ГОТЕЛЬНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ У ПЕРІОД ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ	286
<i>Яц Владислав, Стецький Василь</i> ЦЕНТРАЛЬНО-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР УКРАЇНСЬКОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	292
<i>Яцишин Андрій, Дмитрук Роман, Богуцький Андрій</i> ГЕОТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ СЯНСЬКО-ДНІСТЕРСЬКОЇ ВИСОЧИНИ	297
<i>Kotarov Maksym, Біланюк Ольга</i> ТУРИЗМ ЯК ПРОВІДНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ БОЛГАРІЇ	302
<i>Herntrei Marcus, Nikitsin Viachaslau, Лаврикова Оксана, Васильєва Наталія, Василевська Яніна</i> ШЛЯХИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЛІКУВАЛЬНО- ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ ТА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	306
<i>Мальська Марта, Зінько Юрій, Шевчук Оксана</i> ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ – ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	310
<i>Котик Любов</i> ЕКОНОМІКА ВРАЖЕНЬ: СТАНОВЛЕННЯ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ТУРИЗМУ..	316
<i>Красько Анна, Білоус Софія, Бережна Юлія</i> ПОТЕНЦІАЛ ПРИРОДНИХ ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ СЛОВАЧЧИНИ	323
<i>Красько Анна, Білоус Софія, Майовець Мирослава</i> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ РЕКРЕАЦІЙНО – ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	327
<i>Гридіна Анна, Іваник Мирослав, Благодир Світлана</i> МАРКЕТИНГОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИЗМУ В МІСТІ ЛУЦЬК	332
<i>Кривенкова Руслана, Свалявчик Роберт</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ У ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БЕЛЬГІЇ: ДЕРЖАВНОУПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ	339
<i>Шульц Світлана, Бригілевич Галина</i> ФІНАНСОВА РЕЗИЛЕНТНІСТЬ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	342

and humanity's collective future [15.09.2024]. URL: https://unfoundation.org/blog/post/5-global-issues-to-watch-in-2024/?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw5qC2BhB8EiwAvqa41k8qF-RDrWe-WKr-cRQUVhG3ocOUPLqKhM5aZPGGjwIIs6eIoI0XfxoCVk8QAvD_BwE

11. Faithfull M. Five big challenges facing the travel and tourism industry in 2024 / Hospitality Investor [15.01.2024]. URL: <https://www.hospitalityinvestor.com/strategy/five-big-challenges-facing-travel-and-tourism-industry-2024>

ЕКОНОМІКА ВРАЖЕНЬ: СТАНОВЛЕННЯ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ТУРИЗМУ

Любов Котик

*Львівський національний університет імені Івана Франка
Львів, Україна*

Російсько-українська війна спричинила перегляд стратегій соціально-економічного розвитку новостворених територіальних громад Львівської області, зумовила впровадження адаптаційних заходів функціонування в умовах невизначеності воєнного стану [5]. Водночас, означила необхідність пошуку нових джерел фінансування місцевого розвитку за рахунок активізації потенціалу наявних природно-географічних, безпекових, соціально-економічних та історико-культурних ресурсів, переоцінки їхнього використання з позицій оборонних запитів держави та безпекової стратегії розвитку тилкових територій. Особливу роль у сформованій ситуації відведено туризму, який до війни означався пріоритетним напрямком розвитку практично всіх територіальних громад Львівщини і зазнав суттєвих втрат через обмеження в'їзного туризму і суттєве скорочення внутрішнього туризму [7]. У цьому контексті за нового функціонального означення туризму Львівщини в умовах воєнного стану актуальним є творення унікальностей туристичних об'єктів новостворених громад, які на етапі поствоєнної відбудови держави стануть основою формування економіки вражень регіону.

Поняття «економіки вражень» у 1998 р. запропонували науковці Університету Північної Кароліни Б. Джозеф Пайн II та Джеймс Г. Вчені означили, що «економіка вражень — це наступна економіка, яка

йде за аграрною, промисловою та економікою послуг» [2]. Її винятковістю й відмінністю від попередніх економік є: «творення унікальних зв'язків між підприємствами з метою завоювання прихильності клієнтів, а пам'ять сама стає продуктом ринку – враженнями» [2]. При цьому вчені наголосили: «клієнти дедалі частіше хочуть отримувати в обмін на свій час, увагу та гроші не просто товари й послуги. Сьогодні люди значно більше прагнуть особливих вражень, які запам'ятають надовго» [2, с. 8-9] і констатували: «у боротьбі за свого споживача бізнес має запропонувати унікальну цінність, яка вирізнятиме його з-поміж інших», «тепер кожна компанія змагається не лише з конкурентами у своїй сфері чи у своєму регіоні, а й з усіма іншими компаніями світу за час, увагу та гроші клієнтів» [2, с. 9].

Час є визначальним ресурсом в економіці вражень, оскільки, як зазначили, Б. Джозеф Пайн II та Джеймс Г.: «час є основною характеристикою, яка відрізняє враження від послуг ... послуги надаються на вимогу, тоді як враження розкриваються протягом певного часу» [2, с. 10] і констатували: «послуга означає заощаджений час, тоді як враження – це чудово проведений час» [2, с. 11]. Згадані дослідники розробили модель чотирьох сфер вражень (вісь прийняття–занурення і вісь пасивна–активна участь) та запропонували концепцію «цілісних вражень», де «розважальний, пізнавальний, ескапістський та естетичний елементи мають бути гармонійно і послідовно поєднані в єдине ціле» [2, с. 14].

Однією з сфер господарства Львівської області, яка може стати основою формування економіки вражень на поствоєнному етапі відбудови держави є туризм. Власне у туризмі є змога реалізації концепції «цілісних вражень» спрямованих на отримання у межах конкретної локальної території з використанням наявних природно-географічних, соціально-економічних, історико-культурних ресурсів унікальних вражень притаманних і можливих для одержання лише в цьому регіоні, у межах цього поселення, з залученням місцевого працересурсного потенціалу, як носія автентичної культурно-звичаєвої спадщини тощо. Тим більше, що Б. Джозеф Пайн II та Джеймс Г. з-поміж галузей сфери послуг, означили туризм як сферу генерування вражень і навели приклади видів туризму, що сформувалися в цьому контексті: «Так з'являються нові види туризму: кінотуризм, кулінарний туризм, медичний туризм, туризм катастроф,

кліматичний туризм та навіть «туризм із доктором філософії (філадельфійська компанія Context Travel пропонує для турів європейськими містами гідів із докторськими ступеннями)» [2, с. 75-76].

Територіальні громади Львівської області на момент створення (2018-2020) і перших років функціонування (2020-2021), розробляючи й затверджуючи стратегії розвитку, робили акцент на туризм, як сферу інноваційного розвитку господарства, сферу, яка зможе вповні, але екологічно ощадно використовувати наявні природні ресурси, комерціалізувати історико-культурну спадщину і творити ланцюги доданої вартості в громаді/області. Російсько-українська війна сповільнила, а в деяких територіальних громадах, і кардинально змінила ці пріоритети, сконцентрувавши увагу на реалізацію безпекових і оборонних запитів української держави. Зазнали територіальні громади Львівщини й суттєвих демографічних втрат через виїзд працездатного населення (переважно діти і жінки) за кордон та мобілізацію чоловічого населення. Водночас, аспект розвитку туризму залишається важливим для підтримки функціонування економіки територіальних громад [1, 4, 9], особливо у розрізі самозайнятого населення, середніх та малих підприємців, внутрішньо переміщених осіб, релокованого бізнесу з сфери послуг тощо. Тому започаткування і підтримка функціонування у територіальних громадах напрямків туризму спрямованих на формування економіки вражень на часі, незважаючи на виклики та загрози воєнного стану.

З територіальних громад Львівщини, де уже функціонують напрямки туризму орієнтовані на економіку вражень, перш за все необхідно виділити карпатські громади і громади Великого Львова. Перші творять ланцюги доданої вартості на базі використання унікальних природних ресурсів (бальнеологічні ресурси, лісові ресурси) і мальовничості ландшафтів, другі – на базі реалізації запиту на рекреацію й оздоровлення в поєднанні з дотичністю до екзотичності, невідомості й унікальності/винятковості в близькій доступності від місця постійного проживання.

З-поміж карпатських територіальних громад у сфері економіки вражень уже працюють суб'єкти господарювання туристичної і готельно-ресторанної сфери Трускавецької ТГ, Східницької ТГ, Козівської ТГ, Славської ТГ, Моршинської ТГ.

У Трускавецькій ТГ це рекреаційно-відпочинкові й оздоровчі комплекси «Rixos-Prykarpattya Resort», «Mirotel Resort & Spa», «Лісова Пісня», «Green Park Hotel & SPA», «Карпати»; у Східницькій ТГ – «Phoenix Medical Resort», «TAOR Karpaty Resort & Spa», «ТуСтань», «Kyivska Russ Resort Medical & Spa»; у Козівській ТГ – «Плай»; у Славській ТГ – «Двір Княжої Корони»; у Моршинській ТГ – «Святий Шарбель» та ін. [10].

Унікальністю пропозиції, які вони створюють для клієнта є поєднання в одному місці відпочинку, оздоровлення, детоксикації організму, комплексної діагностики, реабілітації, естетичної медицини, SPA-процедур, бальнеотерапії в поєднанні з вишуканою кухнею, навіть у розрізі дієтичного харчування, сферою супутніх розваг (пізнавальні екскурсії Карпатами, кінні виїзди, дегустація місцевих сирів, сентиментальні подорожі, історико-культурні й паломницькі мандрівки, вечірні розважальні програми, програми навчання і розваг для дітей тощо). Їхньою перевагою є вигідність транспортного розташування в поєднанні з мальовничістю і ландшафтною естетикою розташування, наявністю великої зеленої зони закритого типу і локалізації на одній території готельного комплексу, медичного і SPA-центру. Таке поєднання інфраструктурних рішень, кваліфікованого персоналу і набору пропонованих послуг формує унікальну туристично-рекреаційну пропозицію концепції «цілісних вражень». Останнє підтверджено схвальними відгуками і оцінками туристів сфери наданого сервісу на платформі Booking [10] на рівні 7,9 і більше балів (табл. 1).

Набір пропонованих послуг є визначальним для реалізації концепції «цілісних вражень», тому заклади диверсифікують під запити туристів як базові (відпочинок, харчування (шведський стіл, дитяче меню, спеціальне дієтичне меню, приготування авторських страв), медицина, оздоровлення) так і додаткові послуги: оренда велосипедів, жива музика, піші екскурсії, кінопокази, виставки мистецтва (тематичні, авторські), дитячі розважальні й навчальні програми, аніматори, верхова їзда, риболовля, збирання грибів, паломницькі, історико-культурні, природничо-краєзнавчі екскурсійні тури, кімнати для комп'ютерних ігор, прокат автомобілів, заняття йогою, хамам, косметичні послуги, солярій, сауна, фітнес-послуги і т.д.

Таблиця 1

Суб'єкти господарювання економіки вражень карпатських
територіальних громад Львівської області

Територіальна громада	Суб'єкт господарювання	Інфраструктура, послуги					Оцінка комфорту /рівень задоволення послуг (max 10 балів)
		Готельно-відпочинковий комплекс	Медичний центр	SPA-центр	Приватна відпочинкова зона	Додаткові послуги	
Трускавецька ТГ	Rixos-Prykarpattya Resort	+	+	+	+	+	8,8
	Mirotel Resort & Spa	+	+	+	+	+	9,2
	Лісова Пісня	+	+	+	+	+	8,2
	Карпати	+	+	+	+	+	8,6
	Mariot Medical Center Hotel	+	+	+	+	+	9,1
	Green Park Hotel & SPA	+		+	+	+	9,3
	Truskavets 365 Hotel	+	+	+	+	+	9,1
	Apart-Hotel Chale Graal	+	+	+	+	+	7,9
Східницька ТГ	Phoenix Medical Resort	+	+	+	+	+	9,2
	<i>TAOR Karpaty Resort & Spa</i>	+		+	+	+	9,3
	<i>ТуСтань</i>	+		+	+	+	8,9
	Apartel Skhidnytsya	+	+	+	+	+	9,2
	Crona SPA Karpaty	+	+	+	+	+	9,7
	Osonnya Karpaty RESORT MEDICAL & SPA	+	+	+	+	+	9,3
	Kyivska Russ Resort Medical & Spa	+	+	+	+	+	9,0

Козівська ТП	<i>Плай</i>	+		+	+	+	8,0
Славська ТП	<i>Двір Княжої Корони</i>	+			+	+	9,1
	SlavskoGlamping	+			+	+	9,0
	Grand Hotel Pylypets	+		+	+	+	9,1
	<i>Захар Беркут</i>	+		+	+	+	9,3
Моршинська ТГ	<i>Святий Шарбель</i>	+		+	+	9,6	

Укладено за: [3, 8, 10].

У територіальних громадах Великого Львова у сфері економіки вражень працюють багато суб'єктів господарювання, які надають спеціалізовані послуги з медичного туризму, тематичного історико-культурного й екскурсійного туризму, кулінарного туризму, як на території м. Львова так і в межах Львівської області та сусідніх областей. Проте доцільно зосередити увагу на двох нових суб'єктах господарювання, які незважаючи на виклики воєнного стану активно реалізують концепцію «цілісних вражень» і локалізовані у м. Винник (Львівська територіальна громада), м. Оброшино (Оброшинська територіальна громада).

У м. Винники доцільно означити готельно-відпочинковий комплекс «Emily Resort» [11], що розташований у мальовничому ландшафтному комплексі, пропонує інноваційні технології обслуговування клієнтів та надає широкий спектр ексклюзивного сервісу. Його SPA-зона охоплює: озеро з власним пляжем, професійні тренажерні зали, медичний центр з надання SPA та косметичних процедур; він має диверсифіковану сферу ресторанних послуг: особлива винна спеціалізація ресторану «TERRA», азійська кухня – «ASIA Restaurant», спеціалізація на приготуванні страв із м'яса – «Міцний ресторан», дитяче харчування – kids-зона.

У м. Оброшино становлення економіки вражень через призму туристично-екскурсійної діяльності пов'язано з функціонуванням зоологічно-дендрологічного парку «Джерело», який пропагує «новий підхід до відпочинку, який поєднує в собі живий контакт з природою, натхнення, емоційне врівноваження, відпочинок, позитивні емоції, розваги, розвиток і навчання» [6]. Парк містить дендропарк, зоопарк, контактний двір, артпростір, дитячі майданчики, ресторани і кав'ярні,

тематичні відпочинкові зони; пропонує мистецькі заходи для дітей і дорослих; провадить навчальні екскурсії про життя тварин і рослин. Він є об'єктом туризму вихідного дня, об'єктом екскурсійної діяльності, перш за все мешканців Львова і підльвів'я, одним із осердь економічної діяльності Оброшинської територіальної громади.

Незважаючи на виклики з якими зіткнулася туристична сфера Львівської області у результаті первинно затяжного коронавірусного обмеження на провадження туристичної діяльності, а потім безпекових загроз спричинених російсько-українською війною, вона залишається пріоритетною сферою діяльності територіальних громад. Її перевагою є можливість генерувати у споживача – туриста, екскурсанта, нових, позитивних цілісних вражень, з однієї сторони, та творення економіки вражень у громаді, з іншої. Власне економіка вражень може стати запорукою швидкого поствоєнного відновлення України і роль туризму тут значна.

Список використаних джерел:

1. Білецький М., Котик Л. Функціонування екскурсійного туризму в умовах війни (на прикладі Львівської області) // Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід. Матеріали XVI Міжнар. наук. конф. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2022. С. 36-41.
2. Економіка вражень: битва за час, увагу та гроші клієнта / Б. Джозеф Пайн II, Джеймс Г. Гілмор; пер з англ. А. Цвіри. Харків: Віват, 2021. 416 с.
3. Карпати Круїз. URL: <https://karpatykruiz.com.ua>.
4. Котик Л. Роль туризму в розвитку територіальних громад Львівської області // Альтернативний туризм: матеріали II Міжнар. наук.-практ. семінару. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2023. С. 183-186.
5. Котик Л.І. Адаптація Козівської територіальної громади Стрийського району Львівської області до функціонування в умовах воєнного стану // *Грааль науки*. 2024. № 44. С. 562-577. DOI 10.36074/grail-of-science.04.10.2024.085.
6. Парк Джерело. URL: <https://dzherelo.net>.
7. Результати онлайн-опитування щодо подорожей Україною під час війни. URL: <https://www.tourism.gov.ua/statistic>.
8. Санаторії України. URL: <https://sanatorii.in.ua>.
9. Biletskyi M., Ivakh Ya., Kotyk L. Lviv oblast: urgent socio-economic problems in the context of European integration. // *Journal of Geography, Politics and Society*. 2017. Vol. 7(2). P. 32-42. DOI 10.4467/24512249JG.17.013.6629.
10. Booking.com. URL: <https://www.booking.com>.
11. Emily Hotel. URL: <http://hotel.emilyresort.com.ua>.

Наукове видання

Збірник наукових праць

**ГЕОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА І ТУРИЗМ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

**Матеріали
XVIII міжнародної наукової конференції**

Комп'ютерна верстка Д. Каднічанський

Відповідальні за випуск
Д. Каднічанський, Ю. Зінько,
А. Грицишин

Підп. до друку 10.10.2024 р. Формат 60×84/16
Папір офсетний. Друк на різогр.
Умовн. друк. арк. 14,2.
Тираж 100 прим.